

»Storiti moramo korak naprej od individualističnega gledanja na svet do tega, da je pomembno samo to, kako lahko sobivamo na tem planetu.«

telefone, več se pogovarjajo, komentirajo politično situacijo, nogomet ... Zaradi tega se človek počuti bolj varno, hkrati pa je to oblika medsebojnega nadzora, kdo kaj počne, kaj je dovoljeno v neki situaciji. Takšne lokalne prednosti iščemo in jih skušamo uporabiti pri razvoju aplikacije.«

Uporabna aplikacija

Omenjena raziskava se bo končala junija 2017 in jo financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS. Partner v projektu je podjetje CVS Mobile iz Ljubljane, ki je eden glavnih ponudnikov telematskih rešitev za vozila v srednji in jugovzhodni Evropi. Drugi partner je Fakulteta za elektrotehniko

Univerze v Ljubljani, ki sodeluje predvsem tako, da testira aplikacijo in izboljšuje uporabniške izkušnje, tretji partner pa je Znanstvenoraziskovalni center Sazu, iz katerega prihajajo antropologi, ki skušajo ugotoviti, kako živijo ljudje v štirih mestih in kako uporabljajo vozila. »Naš cilj je, da bi aplikacija vplivala na življenje ljudi. Veliko antropoloških raziskav je namreč namenjenih temu, da nastanejo knjige ali članki,

pri čemer pa pogosto ni opaznega družbenega učinka.«

Zakaj potrebujemo antropologe?

Večina ljudi še ne ve, kaj naj bi antropologi koristnega prinesli družbi. O tem pričajo tudi spletni komentarji ob novembrskem mednarodnem simpoziju Zakaj svet potrebuje antropologe, ki so ga priredili v Ljubljani. »Predstavljen si kot parazit. Sporočajo ti, da bi bilo bolje, če bi počel kaj drugega,« kar malo žalostno ugotavlja sogovornik.

Udeleženci simpozija so govorili o tem, kako lahko antropologi pomagajo pri reševanju globalnih problemov, kot so podnebne, politične in gospodarske spremembe. Podjed, ki je vodil razpravo o tej temi, pravi, da so aktualne razmere priložnost za spremembe. »Ne verjamem v direktno konfrontacijo s kapitalizmom, a verjamem, da

se sistem mora spremeniti, in to od znotraj. Tako se da na globalni ravni vzpostaviti nove načine ustvarjanja dobrin. Boljše, kot jih omogoča zdajšnji sistem, ki je zabredel in povzročil probleme, ki jih imamo. Če se kot antropolog vključiš v neko podjetje, lahko prispevaš k temu, da se ljudje začnejo zavedati, kaj sploh počnejo, kakšne tehnologije proizvajajo in kako bodo vplivale na življenje.«

V gospodarstvu lahko antropologi prispevajo tudi k razumevanju tujih trgov in prilagajanju izdelkov zanje. Nenazadnje so pomembna že prva poslovna srečanja, ki so lahko polmija zaradi nepoznavanja lokalnih navad.

Nehumano do prebežnikov

Priložnost za antropologe vidi Podjed tudi v vključevanju v vladne in nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z begunsko problematiko. Po njegovem mnenju se država obnaša nehumano do prebežnikov, ki pridejo v Slovenijo. »Potrebujemo ljudi, ki bodo pojasnili, kako pričakati tiste, ki

Dr. Dan Podjed (roj. leta 1975) je raziskovalec na Znanstvenoraziskovalnem centru Sazu, kot docent pa poučuje na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Dejaven je na področju popularizacije znanosti, med drugim kot pobudnik mednarodnega simpozija Why the World Needs Anthropologists (Zakaj svet potrebuje antropologe?), ki je bil najprej v Amsterdamu, nato Padovi in letos v Ljubljani. Od leta 2012 je koordinator Mreže za aplikativno antropologijo pri Evropski zvezi socialnih antropologov (EASA). Za svoje raziskovalno delo je leta 2011 prejel priznanje ARRS za izjemne znanstvene dosežke s področja antropologije in etnologije, leta 2008 pa priznanje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani za posebne dosežke.

pridejo tisoče kilometrov daleč, da jih ne bomo sprejemali kot grožnjo. Antropologi imajo najbolj poglobljena znanja na področju medkulturnega sodelovanja in razumevanja kulturnih posebnosti ljudi, ki prihajajo v Evropo. Z njihovo pomočjo bo treba vzpostaviti nov način sožitja, ne samo v Evropi, tudi v svetu, ki bo presegel nacionalne države, sicer na tem planetu ne bomo mogli živeti. Prostora in virov je dovolj za vse. Problem je to, da imajo eni preveč

»V Veliki Britaniji so še bolj obsedeni s tem, da na različnih seznamih odključajo ptice, ki so jih opazili. Rekordar jih je videl kar 8 tisoč! Nazorna je zgodba o dveh takšnih opazovalcih, ki sta bila na dopustu v Španiji in ju je klical prijatelj, da morata takoj nazaj, da bosta videla enega od ptičev. Res sta na hitro odpotovala nazaj domov in se šele nato spomnila, da sta te ptice v Španiji vsak dan gledala z balkona ...«

in drugi premalo. Če dobrine prerazporedimo in prilagodimo svoj način življenja, lahko preživimo vsi,« je prepričan Podjed. »Imeti več ne pomeni boljšega življenja. Če drugemu omogočiš, da malenkost bolje živi, pa to prispeva tudi k tvoji kakovosti življenja.«

Opazovanje opazovalcev

Je njegova ekološka usmerjenost botrovala temu, da se je pred leti ukvarjal s ptiči in z ljubiteljskimi ornitologi na Slovenskem, na podlagi česar je nastala knjiga z naslovom Opazovanje opazovalcev? »Ravno obratno!« pravi Podjed. »Po naključju sem padel v evropski projekt o tem, kako spodbujati prostovoljce, da bi začeli spremljati stanje v naravi. Najprej sem bil nesrečen in izgubljen med »ptičarji, ki so posebno »pleme. Vstajajo ob štirih zjutraj, da vidijo ptice, ki vzletajo ob sončnem vzhodu. Obuti v škornje ždijo v grmovju, brodi po močvirju. Zelo neudobno je vse skupaj. Potem vidiš, da so najbolj zanimivi tisti trenutki v življenju, ko si dejaven, in ne tisti, ko ti je najbolj udobno.«

Če na primer britanski opazovalci ptic sledijo seznamom, katere ptice naj bi vse videli, so slovenski veliko bolj usmerjeni v naravovarstvo, meni Podjed in izpostavlja uspešno akcijo preprečitve postavitve vetrnih elektrarn na Volovji rebri, saj naj bi jo postavili na selitvenih poteh ptic. Ta akcija je pokazala, da moramo včasih postaviti potrebe narave in živali pred lastne potrebe – za skupno dobro.

Pisanje in »instant« zvezde

Rad piše, kar se je pokazalo že v mladosti, ko sta s prijateljem Gregorjem Stamejčičem – Grizlijem izdala zbirko »straniščne« poezije (Liter) atura. Tudi v knjigo Opazovanje opazovalcev je skušal vnesti nekaj literarnih prvin. »Prav antropologi znamo biti dolgočasni pri pisanju, čeprav so teme, ki jih obravnavamo, izjemno zanimive!«

Nekaj let je delal tudi kot novinar na Radiu Slovenija. »To je bil res najlepši čas, brez nostalgije ob gledanju nazaj. V goste sem recimo lahko povabil slavne glasbenike, ki so mi bili všeč.« Takrat je spoznal vrsto slovenskih zvezdnikov, ki jih še vedno obravnava v okviru projekta o junakih in slavnih osebnostih, s katerimi se istovetimo, in ki ga vodi prof. dr. Božidar Jezernik. »Sam sem obdelal »instant« zvezde, kot so Artur Štern, Damjan Murko, Urška Čepin, Fredi Miler. Vsak mi je povedal, kakšna je njegova zgodba, na kakšen način ohranja svojo slavo.« Ugotovil je, da je to dejansko trdo delo, saj morajo ti ljudje vsak dan skrbeti, da jih ne pozabimo. Je pa prednost ta, da lahko lastno slavo napihujejo kar sami, s pomočjo spleta in družabnih omrežij, in ta način je izjemno učinkovit.

Virtualna prihodnost

Sicer pa o življenju na virtualnih omrežjih predava tudi študentom,

»V Newcastlu ne vem, kako bom vozil po levi. Istanbula se bojim glede na zgodbe, ki sem jih slišal. Najbogatejši imajo tam svoje helikopterje, malo manj premožni si za hitri prevoz naročijo ambulantno vozilo. Na dnu so spet pešci, kolesarji in tisti, ki uporabljajo javni prevoz.«

Do junija 2017 bo Dan Podjed preučeval vozne navade v nekaterih mestih jugovzhodne Evrope in v angleškem Newcastlu. Aplikacija, ki bo nastala na osnovi tega, bo ljudi spodbujala k bolj trajnostnemu načinu prevoza. Zaradi tega se mora s svojim avtom znajti v tujih mestih, medtem ko smo mu za fotografiranje posodili našega službenega.